

Szakprogram a kemizálásra

Mindig nehéz feladatot ró a szakíróra a műszaki és természettudományok népszerű ismertetése, hogy lehetőség szerint kielégítse a rövid terjedelmet, közérthető nyelvet találjon a tudomány egy-egy ágazata és az olvasó között. Nehezen lehet ezt megoldani, hogy az olvasó a felvázolt képről, különösen, ha olyan, viszonylag bonyolult és felelősségteljes programról van szó, mint a kemizálás. Nem lenne helyes tehát ettől a recenzitól számonkérni, hogy a „Kemizálás a népgazdaságban” című szakkönyv ismertetése során mindent elmondjon a kemizálásról, amit a népgazdaság vár tőle.

De mit is kell értenünk a népgazdaság kemizálásán? A könyv szerzője, dr. Székér Gyula nehézipari miniszter megfogalmazásában: „A népgazdaság kemizálásán a korszerű vegyipari termékek mind szélesebb körű alkalmazását értjük, beleértve a közfogyasztás területét is, valamint a vegyipari folyamatok intenzívebb felhasználását, illetve bevezetését a különböző termelési ágakba.”

A szerző a magyar vegyipar húszéves fejlődési ütemét vázolja, arányosan kifogástalan képet ad, és jó összehasonlításokat kapunk a világban lejátszódó kemizálási folyamatról, olyan szemlélettel, hogy külön-külön képet kapunk mind a szocialista, mind a kapitalista országok vegyiparáról.

A könyv kilenc fejezetét végigjártatva, az ember önkéntelenül is úgy tartja, hogy a műszaki-tudományos forradalom egyik fő vonala a kemizálás, hiszen lépten-nyomon beleszól életünkbe, civilizációnkba és fejlődésünk menetébe, életmódunkba: a szakképzetségünkben és művelődésünkben létrejövő változások kapcsán.

A szerző helyes arányú képet ad a vonatkozásban is, hogy a vegyipar termelése folytán milyen mélységig szól bele társadalmi fejlődésünkbe, kiemelve a kemizálásnak mindama új vonását, amellyel a műszaki-tudományos forradalom korában számítanunk kell. A mű arról is tanúskodik, hogy a szerző alapos tanulmányokon érlelt arányérzékkel rendelkezik — és erről az irodalomjegyzékben megadott munkái is tanúskodnak — a kemizálás átfogó feladatait tekintve.

Aztán az is igaz, hogy a mezőgazdaság kemizálása a terméshozamok növelésének legbiztosabb útja. Ezt az a tény is igazolja, hogy napjainkban már itthon is a mezőgazdasági termelés anyagi ráfordításainak 25

százaléka vegyianyag. Azon már inkább lehetne vitatkozni, hogy meddig szabad lemenünk a kemizálással. Talán didaktikai szempontból is helyes lett volna felhívni a specialisták figyelmét a nagyon körültekintő megoldásokra, hogy lényegében a határos terméshozam-növelés mellett minden kemizálási program azért veszélyt is rejt magában, a jövő nemzedékét már nekünk is kötelező óvnunk. A gyakorlati útmutatók talán ilyen értelemben keveset tartalmaznak.

Külön dicséretet érdemel ugyanakkor a könyv világos, tiszta fogalmazású szaknyelve. Ennek az előadásmódnak az a jellegzetessége, hogy nem szép és színes akar lenni, hanem a pontoságra, ugyanakkor a szakma értői számára a közérthetőségre törekszik, s éppen ezzel válik széppé, gondosan megválogatott szakstílussá. Ez a tárgyilagos, keresetlen, a csak pontossággal hatni tudó előadásmód látszik legalkalmasabbnak a könyv küldetésének valóra váltásánál is: ezzel lehet szolgálni az okos ismeretközlés és az érdemes szakolvomány egyensúlyát. Ugyanakkor azt is el kell mondanunk, hogy ez az előadásmód nem a legszélesebb olvasóközönség

igényeit tartja szem előtt, de mindazonak, akiknek a kemizáláshoz, a vegyiparhoz valami kis közük is van — és itt most elmegyek a közigazdától egészen a vegyipari szakmunkásig — nélkülözhetetlen kézikönyve. Erre a megállapításra a szerző is felhívja a figyelmet, amikor könyvről így ír: „A mű lehetőleg mindenütt műszaki alapon tárgyalja a felvetett problémákat. Ugyanakkor a műszaki tárgyalási módot kombinálja a közgazdasági kutatások módszerével is.”

A nehézipari miniszter könyve nálunk hiánypótló szerepet is betölt, mivel a mi ilyen irányú irodalmunk nemigen bővelkedik hasonló témakörű munkákkal. Az egy-egy feldolgozott témához szorosan kapcsolódó ábrákat és táblázatokat találunk, amelyek számszerűen is segítik megérteni mindazokat, amiket a népgazdaság kemizálásáról ma tudnunk kell.

Nekünk, szegedieknek talán arra is fel kell figyel-nünk, hogy a könyvet a Szegedi Nyomda állította elő, linószedéssel, íves magassnyomással készült, és ezt a műszaki vezetői munkát Tamás László végezte. (Műszaki Könyvkiadó, 1971.)

Dr. Bányai Jenő

Rejtvényfejtők a művelődési házban

Kun Erzsébet írja „Rejtvény” című könyvében, hogy már az ókor emberei is fejtették rejtvényeket. Fejedelmek, közemberek, tanul-tak és tanulatlanok egyaránt szívesen foglalkoztak a rejt-vegyekkel — a rejtvények megfejtésével.

Később kifejlődtek a rejt-vegyek fajtái. Először kép-rejtvények voltak. Az újkor hozta a logikai rejtvényeket. Az 1920-as évektől kapott újabb lökést a rejtvényfejtés, amikor Grätzer József jóvoltából nálunk is meghonosodott a keresztrejtvény. Hamarosan megkedvelték az újságok, képes lapok és egymásután nyitottak rovatot a keresztrejtvényeknek.

A rejtvény fejlődésének új csúcspontja 1957 lett, amikor „Füles” címen heti szaklap indult. A lapnak sikere lett. A megnövekedett igény, a kollektív munka eredményeinek ismerete, hozta létre a „Füles” patronálásával és a művelődési otthonok vezetőinek segítségével a rejt-vegykedvelők klubjait. Néhány lelkes rejtvényfejtő szervezésével hamarosan

megalakultak Pécs, Szek-szárd, Szombathely és Szeged rejtvénykedvelő klubjai.

Szegeden, a Közalkalmazottak Juhász Gyula Művelődési Központja és annak igazgatója adott otthont a Szegedi Rejtvénykedvelők Klubjának, ahol 1970 szeptemberében megalakult a közösség és azóta is működik. A tagok csekély tagdíj ellenében kulturális körülmények között, hetenként kétszer — hétfőn és csütörtökön este — tartanak foglalkozásokat. Megbeszéljük a rejtvények fejtésével kapcsolatos problémákat. Házi és vidéki, helyi és országos versenyeket rendeznek és részt vesznek a többi vidéki klubok országos és helyi versenyében. Eddig különösen az egyéni versenyeken értek el komolyabb sikereket. Hat országos versenyen a szegedieknek 6 első, 4 második helyet sikerült kivívniuk. Legjobb versenyzőik, Házi László és Szakáll Antal nevével az országban már sokfelé ismerik.

Matyinszky László

- Tud három embernek helyet biztosítani?
- Hogyan? Semmi helyünk nincs...
- Tessék! Mondtam, hogy nem tudok mit kezdeni a MÁV-tisztekkel. Ez egy képtelen ötlet. Laktanyában aludni!
- Miután Bakonyfűrtön végképp nincs szállás...
- Hát induljanak a reggeli gyorsal! Egyáltalán, miféle úgyról van szó?
- Úgy tudom, fegyelmi úgy.
- Az állomásfőnök ellen?
- Ébért bólintott.
- Tavaly szerencsétlenséget okozott.
- Itt?
- Nem, még Szolnokon történt. Az ottani MÁV főnökségről is küldtek valakit.
- Na, mindegy — rázza a fejét Beke. — Majd legfeljebb virrasztanak.
- Csukorhoz fordult és elbocsátotta.
- A lány — mondta Ébért — ma reggel óta fekszik. A járógépet csak reggelre javítják meg. Paál alapos munkát végzett... Kíváncsi vagyok, mit szól, amikor a posta nem fogja tudni behozni neki Bakonyfűrtöt!... Az apját mindenképp értesítenie kell. Hacsak... Hacsak nem tévedünk valahol.
- Az utat mindenesetre ellenőrizzük. Nyilván megkísérli, hogy autóstoppal...
- Meglesz! — bólintott Ébért.
- Az akciót gondosan eltervezték, de a végrehajtása nem ment simán.

Szellemi beruházások a mezőgazdaságban

Kevés tanfolyam indult télen

Ha valaki autót akar venni, megszerzi a jogosítványt, mire együtt van a pénze. Ha egy gyár új gépekre gondol, rögtön képez hozzá szakmunkásokat. Mit érne a drága gép, ha a munkás csak a régini tud dolgozni? Olyan egyszerű ez, mint a kétszerkető.

A mezőgazdaságban nem ilyen egyszerű. A korszerűsítést itt is megtervezik lépésről lépésre, tudják — körülbelül legalább — mi mennyibe kerül és mennyi hasznot hozhat, de van példa rá, hogy nem tudják, ki dolgozik majd vele. Kezdjük a példákat mégis ott, ahol mindenre gondoltak!

1.

Tápén az új sertésenyésztő „csodapalota” elkészülte előtt egy évvel már vizsgát tettek a telep dolgozói. Megtanulták iskolai rendszerességgel, hogy itt másképpen hízik majd a disznó, mint otthon az óiban, és tudják, mikor hízik legjobban. Tiszaszigeten idén nyitja kapuit mindenféle korszerű géppel béépitett hasonló telep, egy héttel ez előtt itt is vizsgát tett a személyzet. Huszonhárom szereztek tudással megalapozott írásos bizonyítványt arról, hogy rájuk lehet bízni a sok milliós beruházást.

Szakosított szarvasmarha-telep épül Deszken. Itt is gondoltak a hiányzó szakemberre, képezni kezdték azokat, akik vállalkoztak erre a munkára.

Ha a modern mezőgazdaság egyre erősödő körvonalait nézzük, azonnal sorolni kezdjük: több, géphez értő olyan szakember kell, aki azelőtt közönséges tagként dolgozott a szövetkezetben. Máshonnan nem szüntethető meg a hiány. Zöldszé-termesztési lemaradásunkat nagyüzemi körülmények között is gazdaságosan termelni tudó képzett kertészeti dolgozók nélkül behozni nem tudjuk. A husz program is kiabál újszerű szakemberek után, a veszélyes méreggel dolgozó növényvédelem pedig mocnani sem tud nélkülük.

A megyei tanács mezőgazdasági osztályán kapott tájékoztató adatokból hallásunk elő egy nagy számot: 292 ezer négyzetméter alapterületű növényházunk és 585 ezer négyzetméternyi fóliával borított kertészetünk van. Ezek egy része szántóföldre neveli a palántát. Eddig valahol az élen jártunk ezekkel a számok-

kal. A téli hónapokban egyetlen tanfolyam szerveződött csupán, Szentes környékén, ahol kertészeket képeznek. Járásunkban több szövetkezet kezdett hozzá nagyszerű, beruházással tehenészeti telep építéséhez. A telephez nélkülözhetetlen tenyésztők tanulásáról csak az említett deszki példát hallottuk. A beruházásról lezárta a szellemi beruházás. Traktorvezetői tanfolyamból is egy szerepel összesen a nyilvántartásokban. A pusztaszeri téész szervezte, természetesen saját igényei kielégítésére.

2.

Törvényünk van rá, hogy mérgekhez csak az nyúlhat, aki tud bánni velük. Egyetlen betanított munkásokat képező tanfolyam indult csupán a járásban — és egy Szegeden. Alig van a szegedi járásnak lépésnyi területe, ahol permetezni ne kellene rendszeresen, a tanfolyamnak mégis harminc hallgatója volt csak. Ha átlagot vesszünk, minden faluba egy jut belőlük. Kevesebb a kevésnél.

Érdekessége a szakmunkás- vagy betanítottmunkásbizonyítványt kínáló tanfolyamoknak, hogy a tanulók zöme harminc és ötven év között van. A fiatalok még nem vették észre, hogy rájuk itt volna szükség, és azt sem, hogy a kínálkozó lehetőségek nekik felelnek meg legjobban.

Csongrádon hat osztály várja a mezőgazdasági szakiskolában a fiatalokat. Három év alatt jól felszerelt iskolai tanműhelyekben és a Felgyői Állami Gazdaság kijelölt kerületeiben előnyös adottságok mellett képezik a jövőt jól megbecsült, jól fizetett mezőgazdasági gépészeit. Többet vár a csongrádi iskola, mint amennyien jelentkeztek.

3.

Úgy tűnik, a termelő gazdaságok vezetői lassan keresik a megoldás módzatait. Váratlanul száraz esztendő volt a tavalyi, az újságok régóta jósólják, hogy idén feltehetően sokat kell öntözni a határban. Közvetett tény, hogy kevés az öntöző szakmunkás, szakértelem nélkül pedig ez sem hozza meg a belefektetett költségeket. Csúpan ebből a tényből kiindulva számtalan öntözési tanfolyamnak kel-

lett volna indulnia a jobban ráérő téli hónapokban. A jól megalapozott várakozással ellentétben egyetlen ilyen tanfolyam nem indult. A papírok tanúsága szerint egész Csongrád megyében nem szerveztek a gazdaságok.

A megoldás kulcsa mindenképpen a mezőgazdasági üzemek vezetőinek a kezében van. Az állam nagy pénzekkel támogatja a szakemberképzést, csak kérni kellene, máris adná. A megyében a mostani télen 36 tanfolyam kezdődött. Mezőgazdaságunk korszerűsödéséből táplálkozó igénye ennél többet kíván. Külön kell megemlítenünk, hogy a szegedi járás ehhez a 36-hoz csak néhány számmal járult hozzá.

H. D.

NAPI KISLEXIKON

az alkoholizmusról

Megújulóban van az alkoholizmus elleni harc, ezt adják tudunkra a város minden pontján szemünkbe ötlő plakátok. Elsődleges oka, hogy erős időben növekszik hazánkban is az italozás, amelynek hatását statisztikai adatok mutatják ki a balesetek, bűnesetek jó részében is.

● Szívnál?

Ot év alatt Magyarországon 6,8 literről 8,6 literre emelkedett az abszolút alkoholban mérhető, egy főre jutó évi alkoholfogyasztás.

Ha ez a tempó nem csökken, néhány év múlva a nemzetközi élvonalba kerülünk, amelyet a 10 literes átlag „fémjelez”. Az adatok azt is megmutatják, hogy az alkoholfogyasztás szinte párhuzamos a realjövésnövekedésével.

● Küzdelem?

Az alkoholizmus elleni küzdelem csaknem olyan régi, mint maga az alkoholizmus. Annak idején a vallásos mozgalmakban talált táptalajt az ivás elleni törekvés. Állami ét társadalmi intézkedésekkel a XIX. században kezdték visszaszorítani a túlzott alkoholfogyasztást: 1852-ben alakult meg New Yorkban a Good Templar rend, az alkoholizmus és kábítószerek ellen küzdő világszervezet. Hazánkban már 1919-ben is működött Sopronban egy úgynevezett „mértékletességi egyesület”, a nemzetközi szövetséghez 1902-ben csatlakoztunk.

● Család?

A világ alkoholistáinak száma 25 millióra tehető, hazánkban 150 ezerre. A veszélyeztetettség szempontjából nálunk egész családjukról, félmillió emberről beszélnek. 1962-ben a kormány is foglalkozott a túlzott alkoholfogyasztás elleni intézkedésekkel, akkor alakult meg az Alkoholizmus Elleni Országos Bizottság. Az elvonókúrára kötelezettek négy város detoxikáló állomásán kezelik, rehabilitációjukat újabb klubhálózat is elősegíti.

Folytatjuk.)

Vöröskőy János:

A FEKETE MACSKA visszatér

26.

— A cica tisztességesen viselkedett, kellőképpen bírta a félvakságot. Jókora is dobtad be. Persze, amikor a sötétben letéptem róla a tapaszt, azért nyivákkolt egyet. Ha szemöldöke van, alighanem az is vele jött volna... Mindegy, az a fontos, hogy hasznos dublóz volt! Király mindenesetre nem tudta megkülönböztetni a valóditól... Az, ha nem mérgezték meg, most nyilván a bakonyfűrti állomáson sétálgat...

Kopogtak, majd Czukor lépett be.

A „motorzseni”, akit szintén az irodára hívtak, szorongó képpel jelentkezett. A kérdés azonban, amit az őrnagy feltett neki, merőben ártatlan volt.

— Maga a szállítószázad hálókörletének szabarcnoka?

— Jelentem, igen!